

Özel Gereksinimli Bireylerin Türk Filmlerinde Anlatımına Yönelik Bir İnceleme: *Sibel, Şuursuz Aşk, 7. Koğuştaki Mucize, Mucize 2 Aşk* Filmleri Örneği

A Review on the Narration of Individuals with Special Needs in Turkish Films: *Sibel, Unconscious Love, Miracle in the 7th Ward, Miracle 2: Love* Films

Aydın Kaymak

Dr.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

aydinkaymak8484@gmail.com

orcid.org/0000-0001-8534-9516

ror.org/04f81fm77

Özet

Çalışmanın temel amacı, özel gereksinimli bireylerin Türk sinemasında nasıl temsil edildiğini, bu temsillerin ardında yatan anlamları ve topluma iletilmek istenen mesajları ortaya koymaktır. Bu bağlamda çalışma, “Özel gereksinimli bireylerin özne (başkahraman) olduğu Türk filmlerinde bu bireyler nasıl anlatılmaktadır?” ve “Bu anlatılarla izleyiciye hangi mesajlar verilmektedir?” sorularına odaklanmaktadır. Anlatı çözümlemesine uygun bir yöntem sunan Greimas’ın Eyleyenler Modeli ve Anlatı İzlenesi, bu soruların yanıtlarını sistematik biçimde ortaya koymak amacıyla kuramsal çerçeve olarak tercih edilmiştir. Bu model, karakterlerin rollerini, işlevlerini ve anlatı içindeki konumlarını anlamada analitik bir yapı sağlamaktadır. Çalışmada, 2019 yılında vizyona giren ve özel gereksinimli bireyleri merkezine alan dört Türk filmi örneklem olarak seçilmiştir: *Sibel, Şuursuz Aşk, 7. Koğuştaki Mucize* ve *Mucize 2: Aşk*. Bu filmlerde, özel gereksinimli bireylerin çeşitli toplumsal engellerle karşı karşıya kaldıkları; dışlandıkları, damgalandıkları, ötekileştirildikleri ve zaman zaman kötü muameleye maruz bırakıldıkları görülmüştür. Buna rağmen söz konusu bireyler, genellikle içten, iyi niyetli, sevecen, yardımsever, mücadeleci, azimli ve kararlı karakterler olarak betimlenmiştir. Film anlatılarında özel gereksinimli bireyler, yalnızca fiziksel ya da zihinsel farklılıklarıyla değil; aynı zamanda duygusal, toplumsal ve ahlaki yönleriyle ele alınmakta; güçlü kişilik özellikleriyle öne çıkarılmaktadır. Filmler aracılığıyla izleyiciye, özel gereksinimli bireylerin de en az diğer bireyler kadar duygulara sahip olduğu, fiziksel, duygusal ve cinsel istismara açık olabildikleri, çoğu zaman toplumun önyargılarıyla mücadele ettikleri ve tüm engellere rağmen hayata tutunmayı başardıkları mesajı verilmektedir. Bu bağlamda sinema hem empati geliştirme hem de farkındalık oluşturma işleviyle önemli bir sosyal temsil alanı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: *Özel Gereksinimli Bireyler, Sinemada Anlatım, Greimas, Anlatı İzlenesi, Türk Filmleri*

Abstarct

The aim of the study is to determine how individuals with special needs are narrated in Turkish films and what messages are given through this narration. In the study, the answers to the questions such as ‘How are individuals with special needs portrayed in Turkish films in which individuals with special needs are the subjects (protagonists)?’ and ‘What messages are given through narration?’ are sought. In the study, Greimas’s Actor Model and Narrative Syllabus, which have a formulation that can answer these questions, were preferred. As a sample in the study, the films *Sibel, Unconscious Love, Miracle in the 7th Ward, Miracle 2: Love*, which were released in 2019 and whose subjects are individuals with special needs, were

selected. As a result of the study, it was seen that individuals with special needs experience great difficulties, are excluded, stigmatised and subjected to maltreatment due to prejudices, malicious people, social environment and chaotic environments. On the other hand, it was found that individuals with special needs were described as well-intentioned, caring, helpful, struggling, determined and determined individuals. It is thought that a perspective close to reality is presented in film narratives in which individuals with special needs are in a constant struggle due to their physical or mental disabilities. In film narratives, messages are given about individuals with special needs that they have feelings like individuals without special needs, that they are open to physical, emotional and sexual abuse, that they experience great difficulties due to prejudices, that they can hold on to life despite their disabilities, and that they achieve significant success in life.

Keywords: *Individuals with Special Needs, Narrative in Cinema, Greimas, Narrative Spectacle, Turkish Films*

Atf Bilgisi

Kaymak, A. (2025). Özel gereksinimli bireylerin Türk filmlerinde anlatımına yönelik bir inceleme: *Sibel, Şuursuz Aşk, 7. Koğuştaki Mucize, Mucize 2 Aşk* filmleri örneği. *Türkiye Film Araştırmaları Dergisi*,5(1), 43-60
<https://doi.org/10.59280/film.1564379>

Makale Bilgileri

Makale Türü	Araştırma Makalesi
Gönderim Tarihi	11 Ekim 2024
Kabul Tarihi	14 Nisan 2025
Yayın Tarihi	30 Haziran 2025
Hakem Sayısı	İki Dış Hakem
Değerlendirme	Çift Taraflı Kör Hakemlik
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur.
Benzerlik Taraması	Yapıldı - intihal.net
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Herhangi bir fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır.
Etik Bildirim	turkishjournaloffilmstudies@gmail.com
Yapay Zeka Kullanımı	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zeka tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar(lar) tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir.
S. Kalkınma Amaçları	-
Lisans	CC BY-NC 4.0 / Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Citation

Kaymak, A. (2025). Özel gereksinimli bireylerin Türk filmlerinde anlatımına yönelik bir inceleme: *Sibel, Şuursuz Aşk, 7. Koğuştaki Mucize, Mucize 2 Aşk* filmleri örneği. *Turkish Journal of Film Studies*,5(1), 43-60
<https://doi.org/10.59280/film.1564379>

Article Information

Article Type	Research Article
Date of submission	11 October 2024
Date of acceptance	14 April 2025
Date of publication	30 Jun 2025
Reviewers	Two External
Review	Double-blind
Plagiarism checks	Yes - intihal.net
Conflicts of Interest	The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest.
Grant Support	No funds, grants, or other support was received.
Complaints	turkishjournaloffilmstudies@gmail.com
Use of Artificial Intelligence	No artificial intelligence-based tools or applications were used in the preparation of this study. The entire content of the study was produced by the author(s) in accordance with scientific research methods and academic ethical principles.
S. Development Goals	
License	CC BY-NC 4.0 /Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Giriş

Dünya genelinde bir milyardan fazla özel gereksinimli birey vardır. Bunlar arasında aşağı yukarı 200 milyon birey ise ciddi oranda işlev bozuklukları yaşamaktadır. Kronik hastalıkların artması, nüfusun yaşlanması, kanser, ruh sağlığı bozuklukları, kalp-damar bozuklukları, diyabet gibi nedenlerle özel gereksinimlilik oranları artmaktadır (Chan & Zoellick, 2011, s. 9). Türkiye’de özel gereksinimli bireylerin nüfusu hususunda kesin bir sayı yoktur. Buna karşın, özel gereksinimli bireylerin sayısına yönelik belirli araştırmalar mevcuttur. 2002’te Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından özel gereksinimli bireylerin nüfusunun yüzde 12,29 olduğu belirtilmiştir (Eyder, t.y.). “Türkiye ve Yaşlı İstatistik Bülteni Temmuz-2021” bülteninde “Ulusal Engelli Veri Sistemi” kayıtları esas alınarak belirtilen özel gereksinimli sayısı “1.414.643’ü erkek, 1.097.307’si kadın olmak üzere 2.511.950’dir. Ağır engeli olan kişi sayısı 775.012’dir.” (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2021, s. 15). “Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni Ocak 22” bülteninde “Nüfus ve Konut Araştırması” sonuçlarına göre, “En az bir engeli olan (3 ve daha yukarı yaş) nüfusun oranı %6,9 (4.876.000 kişi)’dur. Erkeklerde %5,9 olan bu oran kadınlarda %7,9’dur. Yaş grubu arttıkça en az bir engeli olan nüfus oranının artma eğiliminde olduğu görülmektedir.” (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2022, s. 7).

Kısaca “bireyin yaşam aktivitelerini sınırlayıcı ve kısıtlayıcı zihinsel-fiziksel bozukluklar” (Öztabak, 2017, s. 355) olarak tanımlanabilecek engellilik bireyler açısından pek çok sorunu da beraberinde getirmektedir. Özel gereksinimli bireylerin fiziksel mekânlara ve dijital platformlara erişememe, eğitim ve istihdam fırsatlarında kısıtlanma, toplumsal dışlanma gibi pek çok sorunu vardır (Türkiye Engelliler Vakfı, 2023). Özellikle özel gereksinimli bireylerin yaşadığı problemler, konunun akademik alanda tartışılmasını, çalışılmasını elzem kılmaktadır. Bu bağlamda özel gereksinimli bireylerin hayatlarını geniş kitlelere ulaştırabilme, toplumsal gerçekliği aktarabilme, bu gerçekliği dönüştürebilme potansiyeline sahip olan sinema aracılığıyla incelemek anlamlı ve önemli bir konu olacaktır.

Sinema, olay, olgu, gelişme ve problemlerin sanatsal, estetik ve çarpıcı şekilde işlendiği önemli ve etkili bir iletişim aracıdır. Sinema her ne kadar teknik bir buluş olarak ortaya çıksa da ilerleyen yıllarda sinemanın sanatsal anlatım olanakları da keşfedilmiştir. Sinema, bir sanat olarak diğer sanatlardan toplumsal gerçekliği doğrudan aktarabilme ve bu gerçekliği dönüştürebilme potansiyeline sahip olmasıyla ayrılmaktadır. Öteki sanatlara nazaran gerçeğe yaklaşma mahareti sinemanın belirgin özelliğidir (Serdaroğlu, 2016, s. 113). Ayrıca sinema toplumun değerlerini, geleneklerini, kültürünü yansıtan, bireylerin duygularına hitap eden bir sanat dalıdır. Yalnızca bireyselle odaklanmaz, toplumlara da seslenir. Bu bağlamda sinema kolektif bir yapıya sahiptir. Toplumlara bir araya getiren kültür, değer, gelenek ve görenekler insanları birbirine yaklaştırır. Bu sayede sinemanın toplumla iletişim kurması kolaylaşır. Toplumsal yapı sinemanın sahip olduğu potansiyelle değişebilir, güçlenebilir, şekillenebilir (IENSTITÜ, 2021). Bu özellikleri sinemayı etkili bir iletişim aracı haline getirmektedir.

Her film bir anlatıya sahiptir. Olay, olgu ve gelişmeler sistematik bir anlatı içinde izleyiciye sunulur. Anlatımda başkahraman ve diğer aktörler, bunların işlevleri, özellikleri, karşılıklı ilişki ve iletişimleri önemli rol oynar. Bu sistematik içinde anlatımın çözümlenmesi filmin anlatımına yönelik nesnel bir bakış açısı yakalamaya yardımcı olur. Bu düşüncelerden hareketle çalışmada özel gereksinimli bireylerin Türk filmlerinde nasıl anlatıldığı üzerine odaklanılmıştır. Çalışmada şu sorulara yanıt aranmaktadır: “Özel gereksinimli bireylerin özne (başkahraman) olduğu Türk filmlerinde özel gereksinimli bireyler nasıl anlatılmaktadır?”, “Anlatımla hangi mesajlar verilmektedir?” Çalışmada bu soruların yanıtını verebilecek bir formülasyona sahip olan Greimas’ın Eyleyenler Modeli ve Anlatı İzlenesi seçilmiştir. Çalışmada örneklem olarak 2019

yılında vizyona giren ve ana karakteri özel gereksinimli bireyler olan *Sibel, Şuursuz Aşk, 7. Koğuştaki Mucize, Mucize 2: Aşk* filmleri seçilmiştir.

Yapılan literatür taramasında Türk sinemasında özel gereksinimli bireylerin anlatımı ve temsiline yönelik çeşitli akademik çalışmalar yapıldığı görülmüştür (Paftalı, 2013; Tınaz, 2017; Özkar, 2020; Gezgin & Yılmaz, 2022; Şahin & Aslantürk, 2023; Güloğlu, 2023). Yapılan çalışmalarda özel gereksinimli bireyler genellikle bir film üzerinden ele alınmıştır. Ayrıca film analizleri yapılırken farklı yöntemler uygulanmış, Greimas'ın Eyleyenler Modeli ve Anlatı İzlenesinin uygulandığı bir analize rastlanmamıştır. Bu çalışmada ise seçilen dört film özel gereksinimli bireyler açısından sinemasal anlatım bağlamında ele alınmaktadır. Bu anlamda çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca yapılan çalışmayla özel gereksinimli bireylere yönelik sosyal farkındalık yaratmak, gerçekliğe yaklaşma gücü yüksek olan sinema aracılığıyla özel gereksinimli bireyleri anlamaya yönelik bir çerçeve oluşturmak amaçlanmıştır. Bu amaç çalışmanın bir başka önemli noktasını ortaya koymaktadır.

1. Özel Gereksinimli Bireyler

Özel gereksinim alanına yönelik kullanılan kavramlarla ilgili genel kabul görmüş, açık, standart uluslararası bir tanım bulunmamaktadır (Şişman, 2012, s.69; Yenipazarlı, Çundur & Cömertler, 2020, s. 79). Bu sebeple birçok yeni tanım yapılmakta, bunun da ötesinde yeterli oranda tanımlanmamış kavramlar geliştirilerek, konu daha da karmaşık bir hal almaktadır. Kamusal kurumlarda ve hukuki metinlerde genellikle “özürlü” kavramı kullanılırken, birçok kişi “engelli” kavramını kullanmayı tercih etmektedir (Şişman, 2012, s. 69). Bu çalışmada özel gereksinimli birey kavramının kullanılması uygun görülmüştür.

Özel gereksinimli olma durumu kısaca, bireyin günlük aktivitelerini sınırlayan ve kısıtlayan fiziksel-zihinsel bozukluklar şeklinde tanımlanabilir. Özel gereksinimli olma aynı zamanda bireyin güç ve yeteneklerini kullanabilme yönündeki sınırlılık ve eksikliği de kapsar (Öztabak, 2017, s. 355). Özel gereksinimli olma durumu; psikolojik bozukluklar, dikkat eksikliği bozukluğu, anoreksiya, kanserler, otoimmün hastalık, otistik spektrum engeller, travmatik beyin yaralanmaları, omurilik yaralanmaları, bunama gibi tanı kategorilerini kapsar. Fakat özel gereksinimli olmak, herhangi bir sınırlama ya da zorluk gibi, insan olmanın doğasında vardır ve hayatın bir parçasıdır. Özel gereksinimli olmak, etkili ve verimli bir şekilde nasıl yaşanabileceğini öğrenmeyi zorunlu kılar. Bununla beraber, özel gereksinimli olma hali bu zorluklara maruz kalmayan insanların iş birliğini ve farkındalığını gerektirir (Garland-Thomson, 2017).

Özel gereksinimli bireylerin sosyal hayatta çeşitli engellerle karşılaştığı bilinmektedir. Özel gereksinimli bireylerin karşılaştığı yaygın engel türlerinden birisi işverenler, hizmet sağlayıcıları, sağlık profesyonelleri tarafından uygulanan farklı tutumlardır. Bir diğeri özel gereksinimli bireyleri dikkate almayan uygulama ve tasarımlardan doğan politikalardır. Başka bir engel türü ise çevrenin tasarımı ve ulaştırma sistemleri yoluyla yapılan fiziksel engellemedir. Özel gereksinimli bireylere yönelik yapılan fakat onların dinlenmediği ve dâhil edilmediği, onlara danışılmayan her türlü politika ve düzenlemeler de önemli bir engeldir (Unit, P. M. S. S. 2005, s. 5). Bunlara ek olarak özel gereksinimli bireylere yönelik ayrımcılık özel gereksinimli bireylerin karşılaştığı engel türlerinden birisi olarak sayılabilir.

Özel gereksinimli olma durumuna yüklenen anlamların kültürel boyutu vardır. Özel gereksinimli bireylere yüklenen kültürel anlamlar toplumsal etkileşim sürecinde kazanılır. Özel gereksinimli olma durumunun kültürel ve sosyal anlamı, bireyin kendisinin olduğu kadar toplumun da özel gereksinimlilik haline yönelik tepkileriyle şekillenir. Bu anlamda bireyin özel gereksinimine yüklenen çeşitli anlamlar onun damgalanarak engellenmesine neden olur (Burcu, 2011, s. 37).

Dolayısıyla özel gereksinimli bireylere yönelik ayrımcılık onlara yönelik bir engel teşkil eder. Özel gereksinimli bireylere yönelik ayrımcılık sosyal bir sorun olarak onların bağımsız yaşam amacının ve topluma tam katılımının önündeki en büyük engeldir. Ayrımcı uygulama ve davranışlar nedeniyle özel gereksinimli bireyler boş zaman aktivitelerine, istihdama, eğitime ve toplumsal sistemlere katılımlarında güçlüklerle karşılaşır (Karaca & Nam, 2021, s. 167).

Özel gereksinimli bireylere yönelik istismar da değinilmesi gereken bir başka konudur. Bütün toplumlarda istismar olayları her kesim için yaygın bir sorundur. Özellikle özel gereksinimli bireyler açısından daha büyük bir sorundur. Zira onlar diğer bireylere nazaran kendini ifade etme, iletişim kurma, istismarı yorumlayabilme ve ifade edebilme konularında genellikle daha düşük kapasiteye sahiptirler. Bu bağlamda aile, okul ve sosyal çevrenin konu hakkında bilgili ve bilinçli olması istismarın ortaya çıkarılması açısından son derece önemlidir (Bulut & Karaman, 2018, s. 287).

Günümüzde özel gereksinimli bireylere ilişkin yapılan pek çok düzenlemeyle onların sosyal ortamlara girmeleri, buralarda vakit geçirmeleri, günlük hayatta ihtiyaçlarını karşılamaları geçmişe kıyasla nispeten daha kolay hale gelmiştir. Özel gereksinimli birey istihdamı, özel gereksinimli bireylere yönelik çevre düzenlemeleri, toplu taşıma araçlarında yapılan düzenlemeler özel gereksinimli bireylere yönelik olumlu gelişmeler olmakla beraber gelişmiş pek çok ülkeyle karşılaştırıldığında yeterli düzeyde değildir (Esatbeyoğlu & Karahan, 2014, s. 53). Özel gereksinimli bireylerin sosyal hayata katılmaları açısından yapılan düzenlemelerin onların da düşünceleri alınıp geliştirilerek devam ettirilmesi, özel gereksinimli bireylere yönelik hakların (ücretsiz toplu taşıma aracı vb.) korunması ve artırılması, eğitime, sağlık hizmetlerine ulaşmalarının kolaylaştırılması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca Özdemir'in de (2017, s. 138) vurguladığı gibi, özel gereksinimli bireylerin sorunlarını ifade edebilmeleri, günlük hayatta karşılaştıkları engelleri aşabilmeleri açılarından doğru iletişim tekniklerini de kapsayan eğitimler verilmesi büyük önem taşımaktadır.

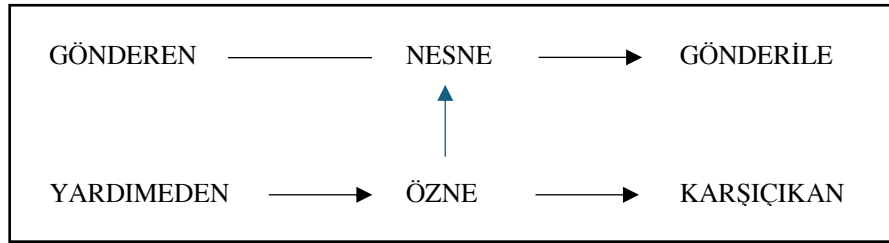
2. Yöntem

Çalışmanın amacı, özel gereksinimli bireylerin Türk filmlerinde nasıl anlatıldığını, bu anlatımla hangi mesajların verildiğini tespit etmektir. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmada şu soruların yanıtı aranmaktadır: “Özel gereksinimli bireyler Türk filmlerinde nasıl anlatılmaktadır?”, “Anlatımla hangi mesajlar verilmektedir?” Çalışmada örneklem olarak 2019 yılında vizyona giren *Sibel*, *Şuursuz Aşk*, *7. Koğuştaki Mucize* ve *Aşk 2: Mucize* filmleri seçilmiştir. Örneklem seçiminde “tanımlanmış bir evrendeki tüm birimlerin/elemanların, örneklem olarak seçilmek için eşit ve birbirinden bağımsız olarak şansı” bulunan basit rastlantısal (tesadüfi) örneklem tekniği kullanılmıştır. Örneklem seçiminde son on yıl (2014-2024) dikkate alınmıştır. Buna göre filmlerin vizyon tarihi esas alınarak son on yıl içinde vizyona giren filmler ait olduğu yıllar bazında ayrılmış, akabinde yılların yazılı olduğu kâğıt parçacıkları arasından rastgele bir seçim yapılmıştır. Seçim sonucunda 2019 yılına ait özel gereksinimli bireylerin özne olduğu filmler örneklem olarak alınmıştır. Sonrasında 2019 yılında vizyona giren, başkahramanı (öznesi) özel gereksinimli birey olan filmler araştırılmış, tespit edilen dört filmin tamamı araştırma kapsamına alınmıştır.

Çalışmada Greimas'ın “Eyleyenler Modeli” ve “Anlatı İzlenesi” tercih edilmiştir. Greimas'ın eyleyenler modelinin seçilme nedeni göstergebilim çözümlemesinde kahramanların, kişilerin farklı özelliklerini, işlevlerini, karşılıklı ilişkilerini eyleyenlere indirgeyebilmesi, biçimsel ve nesnel kolaylıklar sunması (Kıran, 1990, s. 56) önemli rol oynamıştır. Anlatı izlenesinin tercih edilme sebebi ise çalışmada eyleyenler modelinin sunduğu sistematığı ayrıntılarla

desteklemesidir. Ayrıca iki modelin birbirini tamamlayan bir yapıya sahip olması nedeniyle iki model bir arada kullanılmıştır.

Algirdas Julien Greimas'ın en temel amacı, bireylerin içinde bulunduğu durum ve bu durumun yazınsal etkinliğe dönüşmesini açıklayabilmektir (Şahin, 2014, s. 59). Anlatılar çok farklı şekillerde gerçekleşme imkânı bulsalar da bir anlatıdaki olay ve olgular aynı tip kişiler (eyleyenler) etrafında gelişirken; bu kişilerin özellikleri de anlatıdaki ilişkileri baz alınarak belirlenir. Eyleyenler, anlatı sözdiziminin (anlatı dilbilgisinin) farklı kişileridir. Greimas'ın modeli gönderen, nesne, özne, karşı çıkan, yardım eden, gönderilen şeklinde altı eyleyenden oluşur (Rifat, 2014, s. 73-74).

Şekil 1. Greimas'ın Eyleyenler Modeli (Rifat, 2014, s. 74).

Şekil 1'de görüleceği üzere Greimas'ın eyleyenler modeli belli bir sistem içinde işlerlik kazanmaktadır. Özne, başkahramanı ifade eder. Bir anlatı içinde yer alan kişilerin en önemli öznedir (kahraman). Nesne ise başkahramanın ulaşmayı istediği, arzuladığı şeydir. Gönderen, anlatıyı harekete geçiren unsur olarak gönderen özneyi (kahramanı) göreve çağırır. Bu bağlamda gönderen gücü elinde bulundurur (Rifat, 2014, s. 74; Uçan, 2015, s. 118; Göngör, 2022, s. 129). Gönderilen, özne tarafından ulaşılmak istenen şeyi (nesneyi) öznenin arayışı neticesinde ödüllendiren ya da cezalandıran eyleyendir (Rifat, 2014, s. 74). Yardım eden, öznenin arayışına yardım ederken, karşı çıkan öznenin arayışının önüne engeller çıkararak, öznenin amacına ulaşmasını engelleyen eyleyendir (Uçan, 2015, s. 118; Güngör, 2022, s. 129).

Greimas tarafından geliştirilen anlatı izlencesinin dört aşaması vardır: Eyletim, edinim, edim ve yaptırım. Eyletim aşamasında gönderen, öznenin bir eylemde bulunmasını ister. Yani gönderenin özneye bir şeyi "yaptırtması" söz konusudur (Günay, 2004, s. 7). Edinim aşamasında özne eylemine yönelik olarak nelere ihtiyacı olduğuna karar verir ve bunları elde etmeye çalışır. Bu aşamada özneye destek olan iki eyleyen gönderen ve yardımcıdır. Yapma eyleminin evresi olan edim aşamasında özne eylemine odaklanarak bütün çabasını bu yönde sarf eder. Bu aşamada özne arzu nesnesiyle karşılaşır. Son aşama olan yaptırım aşamasında özne ve gönderen tekrar karşılaşır. Gönderen yaptırım aşamasında eylemin sonucunu dikkate alarak özneye olumlu veya olumsuz bir geri dönüş yapar. Eylemin sonucuna göre ödül veya ceza verir. Özne eyleminde başarılı olmuşsa gönderen ödüllendirmek ister; başarısız olmuşsa gönderen özneyi sorgular. Bu durum cezalandırma şeklinde değerlendirilir (Güneş, 2013, s. 25-27).

3. Film Çözümlemeleri

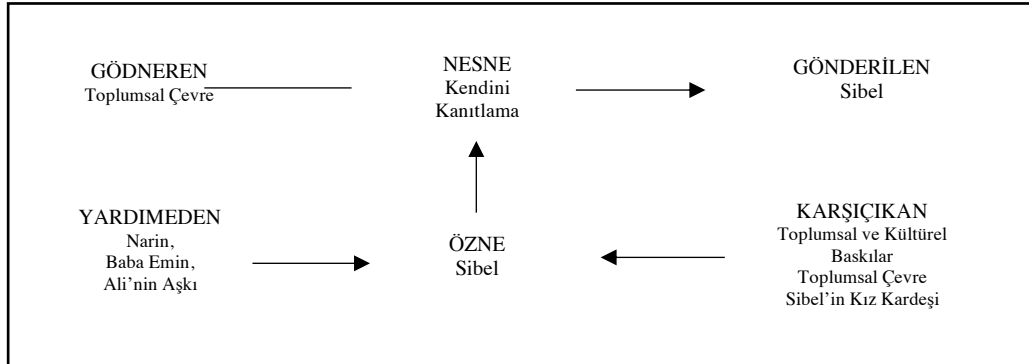
Bu bölümde yöntem kısmında bahsedilen araştırma sorularına *Sibel, Şuursuz Aşk, 7. Koğuştaki Mucize* ve *Mucize 2: Aşk* filmleri üzerinden cevap aranacaktır. İlgili filmlerin çözümlemeleri aşağıda yer almaktadır.

3.1. *Sibel* Filminin Çözümlemesi

3.1.1. Filmin Konusu

Sibel filmi, babası ve kız kardeşiyle Karadeniz'in kırsal bir bölgesinde yaşayan dilsiz bir genç kızın hikâyesini anlatmaktadır. Sibel, çocukken geçirdiği bir hastalık sebebiyle konuşma yetisini kaybetmiştir. Sibel, dilsiz olması nedeniyle çevresi tarafından uğursuz sayılan, aşağılanan, dışlanan yirmi beş yaşında genç bir karakterdir. Sibel'in hırçın, öfkeli, kendi halinde bir yapısı vardır. Sibel çevresiyle yöreye özgü ıslık çalma yoluyla anlaşabilmektedir. Çevresi tarafından dışlanan, aşağılanan Sibel çevresine kendini kanıtlamak için ormanda yaşadığı söylenen bir kurdu avlamak istemektedir. *Köyde, Gelin Kaya'sı denilen bir taş bulunmaktadır. Önceleri gelin olacak kızlar bu taşta gidip ateş yakarmış. Fakat köydeki söylentiye göre ormana bir kurt girmiş, bu sebeple de kimse Gelin Kaya'sı denilen yere gitmez olmuş. Sibel bu kurdun peşindedir. Sibel'in bir gün kurdu avlamak amacıyla ormanda dolaştığı sırada Ali adlı bir kaçakla karşılaşması hayatında birtakım değişikliklere sebep olacaktır. Ali asker kaçağı olduğunu, askere gitmek istemediği için saklandığını belirtmektedir. Ali de kaçak olduğu için Sibel gibi dışlanmış bir karakterdir. Böylece ikisinin yolları ormanın derinliklerinde, dışlanmışlık ekseninde kesişmektedir. Sibel zamanla Ali'ye âşık olur. Sibel'in kız kardeşi Sibel ve Ali'yi ormanda görür. Kız kardeşi önce babasına ardından da köy halkına gördüklerini anlatır. Sibel bu sefer de namus kavramı çerçevesinden aşağılanıp dışlanır.*

3.1.2. Greimas'ın Eyleyenler Modeli Çerçevesinde Film Çözümlemesi

Şekil 2. *Sibel* Filminde Yer Alan, Greimas'ın Eyleyenler Modeline Göre Belirlenmiş Eyleyenler

Filmin anlatısı film boyunca özne olan Sibel karakteri çerçevesinde kurgulanmaktadır. Dilsiz olan, babası ve kız kardeşiyle Karadeniz'in kırsal bir bölgesinde yaşayan Sibel, çalışkan, azimli, cesur, dışlanmışlığı nedeniyle öfkeli, hırçın, görünüş olarak zayıf bir karakterdir. Sibel ıslık diliyle çevresiyle iletişim kurabilmektedir. Toplumsal çevresi tarafından dilsiz olması nedeniyle uğursuz sayılan, dışlanan, kendisinden nefret edilen, sosyal ortamlarda istenmeyen genç bir kızdır. Birlikte yaşadığı kız kardeşi tarafından da dışlanan Sibel'in film boyunca arayış içinde olduğu nesne kendini kanıtlama isteğidir. Bunun için ormanda yaşadığı söylenen bir kurdu avlamak istemektedir. Kurdu avladığı zaman kendini toplumsal çevresine kanıtlamış olacaktır. Sibel'in bir gün kurdu avlamak amacıyla ormanda dolaştığı sırada Ali adlı bir kaçakla karşılaşması hayatında birtakım değişikliklere sebep olacaktır. Sibel bir süre Ali'ye bakım ve yiyecek konusunda yardımcı olacak sonrasında ise Ali'ye âşık olacaktır. Bu aşk nedeniyle Sibel her gün ormanda saklanan Ali'nin yanına gidecek, kurdu avlayarak kendini kanıtlama arzusuna bir de Ali'ye duyduğu aşk eklenecektir. Bu durumun önce kız kardeşi akabinde de köylüler tarafından duyulması nedeniyle Sibel ve birlikte yaşadığı ailesi çeşitli olumsuz durumlara maruz kalacaklardır. Zaten dışlanan, hor görülen Sibel bu sefer de namus kavramı çerçevesinde

toplumsal baskıya maruz kalacaktır. Sibel'in Ali'ye âşık olmasıyla Sibel öz bakımına özen göstermeye, hayata gülümsemeye başlamıştır. Sibel'i elinde tüfekte ormanda kurdu avlamak için koşturmaya neden olan gönderen eylemi özel gereksinimli birey olması nedeniyle kendisini dışlayan toplumsal çevredir. Arayış sonucunda ödüllendirilen veya cezalandırılan eyleyen yani gönderilen Sibel'in kendisidir. Filmde Sibel'e (özneye) yardım eden eyleyen yaşlı ve zihinsel problemleri olan, tek başına bir evde yaşayan, o da toplumsal çevre tarafından istenmeyen, dışlanan bir kadın olan Narin, babası Emin ve Ali'ye duyduğu aşktır. Karşı çıkan bağlamında eyleyenler ise toplumsal ve kültürel baskılar, toplumsal çevre, kız kardeş Fatma'dır.

3.1.3. Greimas'ın Anlatı Çözümlemesine Göre Filmin Analizi

Birinci Evre- Eyletim (Gönderme): Bu evreyle olaylar dizisi başlar. Çocukken geçirdiği bir hastalık nedeniyle konuşma yetisini kaybeden Sibel, yaşadığı köyde çevresi tarafından uğursuz sayılan, aşağılanan, dışlanan özel gereksinimli bir bireydir. Özne olan Sibel önyargılı çevresine karşı kendini kanıtlama çabası içine girmektedir. Bunun için ormanda yaşadığı söylenen bir kurdu avlamak ister. Sibel'in arzu nesnesi olan kendini kanıtlama isteğiyle olaylar dizisi başlar.

İkinci Evre – Edinim (Yeterlilik, Güçlenme): Bu evrede Sibel, nesne olan kendini kanıtlama amacına ulaşmak için elinde silah ormanda gün boyu dolaşır. Babasıyla nişancılık, atıcılık konusunda eğitim yapar. Sibel'in bir gün kurdu avlamak amacıyla ormanda dolaştığı sırada Ali adlı bir kaçakla karşılaşması hayatında birtakım değişikliklere sebep olacaktır. Sibel, Ali'ye bakım ve yiyecek konusunda yardımcı olur. Sonrasında ise Ali'ye âşık olacaktır. Sibel'in Ali'ye âşık olması onu güçlü kılan edinimlerden biridir.

Üçüncü Evre – Edim (Gösterme): Bu aşamada Sibel kendisini güçlü kılan unsuru (Ali'ye aşkı) elde etmiş olarak kendini kanıtlama adına eylem aşamasına geçer. Filmde, Sibel bir yandan kurdu avlamak için uğraşırken bir yandan da Ali'ye duyduğu aşkla hayata farklı bakmaya başlar. Âşık olması nedeniyle özsaygısı artan Sibel toplum içine çıkmaya çalışır. Fakat önyargılar nedeniyle dışlanır ve aşağılanır. Sibel ormanda çeşitli kemikler bulur. Bu kemiklerin avlamaya çalıştığı kurda ait olduğunu düşünür. Fakat Ali bu kemiklerin bir insana ait olduğunu söyleyerek, peşinde olduğu kurdun hiç var olmadığını sert bir şekilde Sibel'e ifade eder. Filmin devamında bu kemiklerin köy halkından uzak bir köyde tek başına yaşayan zihinsel gereksinimli olan bir kadının yıllarca yolunu beklediği, âşık olduğu insana ait olduğu ortaya çıkar. Bu arada Sibel'in ormanda Ali'yle buluşması önce kız kardeşi tarafından görülür, akabinde de köylüler tarafından duyulur. Bu durumun köylüler tarafından duyulması nedeniyle Sibel ve birlikte yaşadığı ailesi çeşitli olumsuz durumlara maruz kalacaklardır. Zaten dışlanan, hor görülen Sibel bu sefer de namus kavramı çerçevesinde toplumsal baskıya maruz kalacaktır. Bu olaylar yaşanmadan önce Sibel'in kız kardeşine görücü gelmiştir. Bu olaylardan sonra kardeşine gelecek görücü vazgeçecek; köy halkı aileye yönelik dışlayan ve hor gören bir tavır takınacaktır. Uzun süren baskılar karşısında Sibel, kardeşine destek olur. Onun elinden tutarak köylülerin arasında başları dik, kendinden emin şekilde yürürler. Artık kendini kanıtlamak için kurdu avlamaya ihtiyaç duymadan kendinden emin şekilde köylüler arasında dolaşmaktadır.

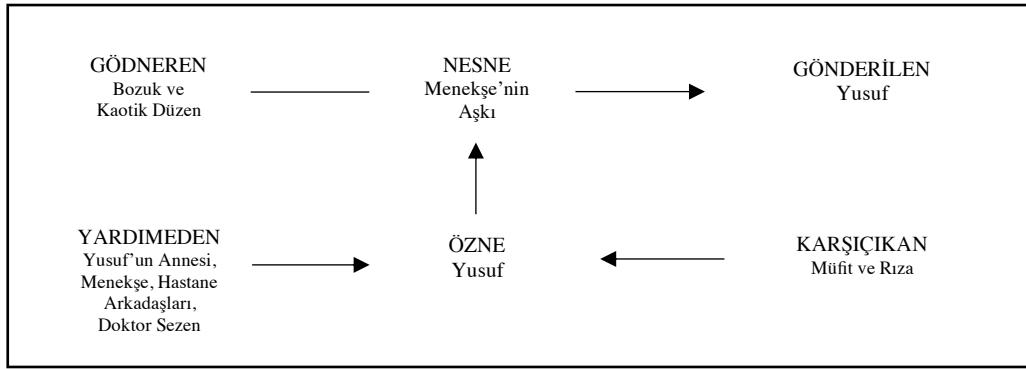
Dördüncü Evre – Yaptırım (Teyit etme): Öznenin arayışı neticesinden ödüllendirildiği ya da cezalandırıldığı aşama bir çözüm aşamasıdır. Sibel, kurdu avlayarak kendini kanıtlama arayışı içine iten toplumsal çevre tarafından sürekli hor görülür, dışlanır. Fakat Sibel kendini kanıtlama arzusundan vazgeçmez. Dışlandığında ve hor görüldüğünde her seferinde daha fazla arayış içine girer. Film sonunda olduğu gibi, kurdu avlama gibi bir zorunluluk hissetmeden, kardeşine de manevi destek olarak köylüler arasında dolaşır.

3.2. Şuursuz Aşk Filminin Çözümlemesi

3.2.1. Filmin Konusu

Şuursuz Aşk, İstanbul'da annesiyle müstakil, kiralık bir evde yaşayan doğuştan zihinsel yetersizliği olan Yusuf'un akıl hastanesinde geçen aşk hikâyesini anlatıyor. Yusuf, zihinsel gereksinimli birey olması sebebiyle çevresi tarafından yardım edilen, iyi niyetli, saf, çekingen, içine kapanık bir delikanlıdır. Yusuf bir okulun önünde simit satarak evin geçimine yardım etmektedir. Yusuf, 1980'li yılların kaotik ortamında simit sattığı arabaya konulan bir silah nedeniyle polisler tarafından işkence görür. Zihinsel gereksinimli olduğu anlaşılınca akıl ve ruh sağlığı rehabilitasyon merkezine gönderilir. Yusuf'un burada Menekşe isimli geçmişte yaşadıkları nedeniyle hastanede uzun süre kalan genç bir hastayla yolları kesişir. Yusuf ve Menekşe zamanla birbirini tanımaya ve âşık olmaya başlarlar. Aşk duygusu her iki hastanın genel durumlarına iyi gelir. Bu durum hastane içinde görevli, kötü niyetli kişiler olan Müfit ve Rıza'yı rahatsız ederek Yusuf ve Menekşe için sıkıntılı günlerin yaşanmasına neden olur. Hastane görevlilerinin Yusuf ve Menekşe'ye yaşattığı zor ve sıkıntılı günler aynı hastanede yatan Dünder isimli kişinin hastane görevlilerini kendi yoluyla cezalandırmasıyla son bulur.

3.2.2. Greimas'ın Eyleyenler Modeli Çerçevesinde Filmin Çözümlemesi

Şekil 3. *Şuursuz Aşk* filminde Yer Alan Greimas'ın Eyleyenler Modeline Göre Belirlenmiş Eyleyenler

Filmin anlatısı film boyunca özne olan Yusuf karakteri çerçevesinde kurgulanmaktadır. Doğuştan zihinsel gereksinimli birey olan Yusuf, iyi niyetli, saf, çekingen, içine kapanık bir delikanlıdır. Annesiyle beraber müstakil, kiralık bir evde yaşamaktadır. Çevresiyle iletişimi zihinsel engelinden dolayı konuşma bağlamında zayıftır. Toplumsal çevresi tarafından sevilen ve kendisine yardım edilen bir karakterdir. Yusuf, 1980'li yıllarının kaotik ortamında simit sattığı arabaya konulan bir silah nedeniyle polisler tarafından işkence görür. Özel gereksinimli birey olduğu anlaşılınca akıl ve ruh sağlığı rehabilitasyon merkezine gönderilir. Burada Menekşe ile tanışır ve ona âşık olur. Yusuf'un filmde arayış içinde olduğu nesne Menekşe'nin aşkıdır. Yusuf'un akıl hastanesine düşmesine neden olarak gönderen eylemini başlatan 80'li yılların bozuk ve kaotik düzenidir. Arayış neticesi sonucunda ödüllendirilen veya cezalandırılan eyleyen yani gönderilen Yusuf'un kendisidir. Filmde özneye (Yusuf'a) yardım eden eyleyen Yusuf'un annesi, Menekşe, hastane arkadaşları, Doktor Sezen'dir. Yusuf ve Menekşe'nin karşılıklı birbirine âşık olmaları kötü niyetli hastane çalışanları olan Müfit ve Rıza'yı rahatsız eder. Müfit Menekşe'den hoşlanmaktadır. Bu sebeple ikilinin aşkına engel olmak istemektedir. Bu uğurda arkadaşı Rıza ile ikiliye özellikle de Yusuf'a çeşitli işkenceler yapar. Bu bağlamda filmde karşıçikan hastane çalışanları olan Müfit ve Rıza'dır.

3.2.3. Greimas'ın Anlatı Çözümlemesine Göre Filmin Analizi

Birinci Evre – Eyletim (Gönderme): Zihinsel gereksinimli birey olan Yusuf bir okulun önünde simit satarak evin geçimine yardım etmektedir. Yusuf, 1980'li yılların kaotik ortamında simit sattığı arabaya konulan bir silah nedeniyle polisler tarafından işkence görür. Özel gereksinimli olduğu anlaşılınca akıl ve ruh sağlığı rehabilitasyon merkezine gönderilir. Bozuk ve kaotik sistem Yusuf'un akıl hastanesine gönderilmesine neden olur. Yusuf'un akıl hastanesine gönderilmesi ve burada Menekşe adlı bir hastaya âşık olmasıyla olaylar dizisi başlar.

İkinci Evre – Edinim (Yeterlilik, Güçlenme): Bu evrede Yusuf arayış nesnesi olan Menekşe'nin aşkına ulaşmak için çeşitli yeterliliklere sahip olmaktadır. Yusuf akıl hastanesinde diğer hastalarla iyi arkadaşlıklar kurar. Ayrıca Doktor Sezen de kendisiyle yakından alakadar olmaktadır. Burada Yusuf bir hastadan okuma yazma öğrenmeye başlar. Menekşe ile duygusal ilişkisi de ilerlemeye başlar. Bunlar Yusuf'u güçlü kılan edinimleridir.

Üçüncü Evre – Edim (Gösterme): Bu evrede özne olan Yusuf eylem aşamasına geçer. Filmde, Yusuf Menekşe ile duygusal ilişkisini ilerletir. Fakat çeşitli zorluklarla karşılaşır. Hastane çalışanları Müfit ve Rıza kendisine türlü işkenceler ve kötü muamelelerde bulunur. Yakınlık kurmamaları için Müfit ve Rıza tarafından tehdit edilirler. Yusuf ve Menekşe ise tehditlere boyun eğmeyerek birbirinden uzaklaşmaz. Yusuf özellikle Müfit ve Rıza'ya boyun eğmez. Bu şekilde eylem aşamasına geçer. Okuma ve yazmayı öğrenmeye başlayan Yusuf Menekşe'ye yazı diliyle duygularını ifade etmeye çalışır. Kendisini hastanede ziyarete gelen annesiyle Menekşe'yi tanıştırır.

Dördüncü Evre – Yaptırım (Teyit etme): Öznenin arayışı neticesinde ödüllendirildiği ya da cezalandırıldığı aşama olan çözüm aşamasında, Yusuf kendisini akıl hastanesine gönderen bozuk ve kaotik düzen tarafından çeşitli şekillerde cezalandırılır. Bu sistemin bir parçası olan hastane çalışanları Müfit ve Rıza tarafından sürekli kötü muamele görür. Kafasını suya sokmak, bağlanmak, fiziksel, duygusal ve sözel şiddet görmek gibi çeşitli cezalara maruz kalsa da Menekşe'nin aşkından vazgeçmez. Her defasında yeniden toparlanarak Menekşe'ye daha fazla bağlanır. Filmin sonunda her türlü zorluğa rağmen Menekşe'yle beraber hastaneden taburcu olarak annesiyle beraber yaşadığı eve döner. Bu seferde annesinin akıl hastalığına yakalandığını görür. Annesi Yusuf'un yokluğunda hasta olmuştur. Kaotik ve bozuk düzenin cezasını annesi de bu şekilde ödemiştir.

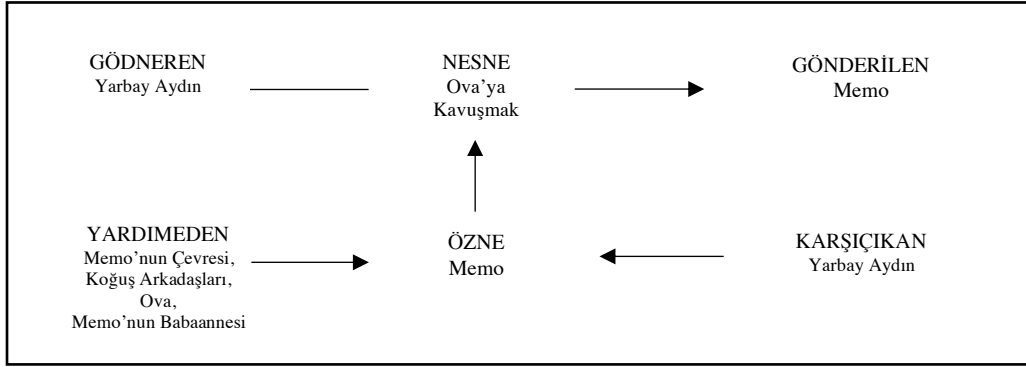
3.3. Yedinci Koğuştaki Mucize Filminin Çözümlemesi

3.3.1. Filmin Konusu

7. Koğuştaki Mucize filmi, bir Ege kasabasında küçük kızı ve babaannesiyle yaşayan Memo'nun adalet arayışının hikâyesini anlatıyor. Memo zihinsel gereksinimli bir gençtir. Memo yedi yaşındaki kızıyla aynı zekâ yaşına sahiptir. Memo kızına çok düşkün bir babadır. 1983 yılında kasabada küçük bir kız ölür. Ölen kız sıkıyönetim komutanı Yarbay Aydın'ın kızıdır. Kızın ölümünden Memo sorumlu tutulur. İktidar ve söz sahibi olan Yarbay Aydın kızının ölüm acısını hafifletmek adına katil olduğunu düşündüğü Memo'dan intikam almak için hırslanır. Memo, suçsuz olduğunu ifade etmeye çalışsa da sıkıyönetim komutanının talimatıyla hapse atılır. Memo'nun kaldığı koğuşta Askorozlu isimli, herkesin kendisinden çekindiği bir koğuş ağası vardır. İlk başta onun suçsuz olduğunu bilmeyen Askorozlu ve diğer mahkûmlar Memo'ya türlü işkenceler yaparlar. Fakat zamanla Memo'nun suçsuz olduğuna inanırlar. Koğuşta yaşanan bir olay nedeniyle Askorozlu kendini Memo'ya borçlu hisseder. Askorozlu Memo'nun kızını bir defa da olsa görmesi için elinden geleni yapar. Böylece Memo'ya olan borcunu ödeyebilecektir. Memo'nun kızı Ova koğuşa bir şekilde sokulur. Baba ve kızı hasret giderir. Devam eden süreçte Memo idam cezasına çarptırılır. Memo'nun hapishane arkadaşları ve çevresi adaletin tecelli

etmesi için çaba gösterir. Bu arada Memo ve kızı Ova birbirine kavuşmak için mücadele eder. Nihayetinde hapishanede geçmişinin izlerinden kurtulamayan, kızını öldürüp bir ağacın dibine gömen, bu nedenle de vicdan azabı çeken, kimseyle çok fazla iletişim kurmayan Yusuf adlı bir mahkûmun fedakârlığı sayesinde Memo kızına kavuşur.

3.3.2. Greimas'ın Eyleyenler Modeli Çerçevesinde Filmin Çözümlemesi

Şekil 4. 7. *Koğuştaki Mucize* Filminde Yer Alan Greimas'ın Eyleyenler Modeline Göre Belirlenmiş Eyleyenler

Filmin anlatısı filmin öznesi olan Memo karakteri çerçevesinde kurgulanmaktadır. Zihinsel gereksinimi olan Memo, iyi niyetli, kızına çok düşkün, bir çocuk hassasiyetinde duygusal yapıya sahip, zekâ seviyesi bir çocuk seviyesinde olan genç bir delikanlıdır. Babaannesi ve kızıyla beraber Ege'nin bir kasabasında yaşamaktadır. Zihinsel engelinden dolayı çevresiyle iletişimi kısıtlıdır. Memo, 1983 yılında sıkıyönetim komutanı Yarbay Aydın'ın kızının ölümünden sorumlu tutulur. Bu nedenle işkence ve kötü muameleye maruz kalır; hapishaneye atılır. Hapishaneye atılması nedeniyle çok sevdiği kızı Ova'dan ayrı kalır. Filmde Memo'nun arayış içinde olduğu nesne kızı Ova'ya kavuşmaktır. Memo kızına kavuşmak yönünde güçlü bir istek duyar ve bunun için çevresindekilerle beraber mücadele eder. Memo'nun hapishaneye düşmesine neden olan gönderen eylemini başlatan Yarbay Aydın'dır. Arayış neticesi sonucunda ödüllendirilen veya cezalandırılan eyleyen yani gönderilen Memo'nun kendisidir. Filmde özneye (Memo'ya) yardım eden eyleyen Memo'nun çevresi, koğuş arkadaşları, Ova ve Memo'nun babaannesidir. Karşıçikan ise Memo'yu kızının ölümünden sorumlu tutan bu şekilde acısını hafifletmeye çalışan Yarbay Aydın'dır.

3.3.3. Greimas'ın Anlatı Çözümlemesine Göre Filmin Analizi

Birinci Evre – Eyletim (Gönderme): Zihinsel gereksinimli olan Memo, 1983 yılında kasabada küçük bir kızın ölümünden sorumlu tutulur. Ölen kız sıkıyönetim komutanı Yarbay Aydın'ın kızıdır. İktidar ve söz sahibi olan Yarbay Aydın kızının ölüm acısını hafifletmek adına katil olduğunu düşündüğü Memo'dan intikam almak için hırslanır. Memo, suçsuz olduğunu ifade etmeye çalışsa da tutuklanır, çeşitli işkenceler görür ve hapse atılır. Memo'nun Yarbay Aydın tarafından hapse gönderilmesi ve kızı Ova'dan ayrı kalmasıyla olaylar dizisi başlar.

İkinci Evre – Edinim (Yeterlilik, Güçlenme): Bu evrede Memo kızı Ova'ya kavuşmak için çeşitli yeterliliklere sahip olmaktadır. Memo hapiste Askorozlu adlı mahkûmun hayatını kurtarır. Bunun üzerine kendisiyle ve diğer mahkûmlarla yakın arkadaşlık kurar. Askorozlu kendini Memo'ya borçlu hisseder. Memo Askorozlu'nun desteğini alır. Memo'nun çevresi onun suçsuz olduğuna inanarak adaletin tecelli etmesi için gayret eder. Bunlar Memo'yu güçlü kılan edinimlerdir.

Üçüncü Evre – Edim (Gösterme): Bu evrede Memo eylem aşamasına geçer. Filmde, Memo hapishanede Askorozlu sayesinde kızıyla koğuşta görüşür. Birlikte bir süre zaman geçirirler. Fakat Memo kendisine düşman olan, intikam ateşiyle tutuşan Yarbay Aydın'ın baskıları nedeniyle idama mahkûm edilir. Memo Yarbay Aydın tarafından büyük baskılara maruz kalmasına rağmen Ova'ya kavuşma inancını kaybetmez. Yusuf adlı bir mahkûmun fedakârlığı sayesinde kızına kavuşur.

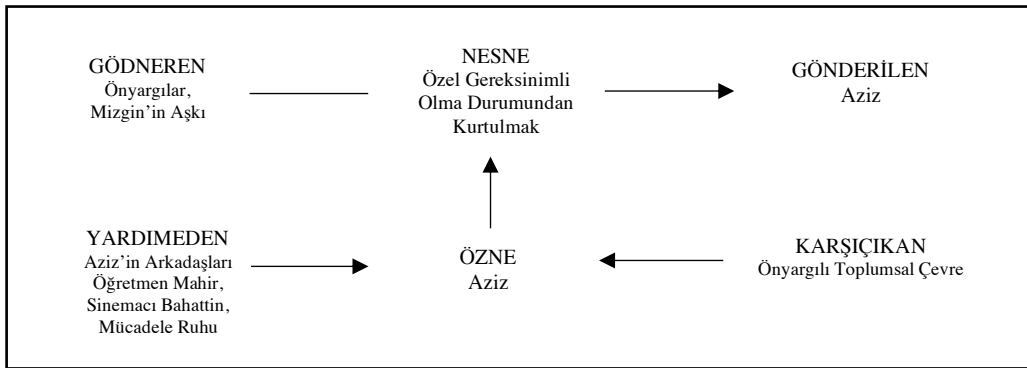
Dördüncü Evre – Yaptırım (Teyit etme): Öznenin arayışı neticesinden ödüllendirildiği ya da cezalandırıldığı aşama olan çözüm aşamasında, Memo kendisini hapishaneye gönderen Yarbay Aydın tarafından çeşitli şekillerde cezalandırılır. İşkence ve kötü muamele görür. Çok sevdiği kızından ayrı düşürülerek cezalandırılır. Üzülür, kızının sürekli adını sayıklar. Kızıyla hapishane duvarı arkasından iletişim kurmaya çalışır. Fakat ona dokunamaz, onu göremez, yalnızca sesini duyar. Bu durum ona daha fazla acı çektirir. Fakat Ova'ya kavuşma isteğinden asla vazgeçmez. Filmin sonunda da nihayet kızına kavuşur.

3.4. *Mucize 2: Aşk* Filminin Çözümlemesi

3.4.1. Filmin Konusu

Fiziksel yetersizliği olan Aziz ile görücü usulüyle evlendiği eşi Mizgin bir dağ köyünde yaşarlar. Çift, köylülerin önyargıları nedeniyle köyü terk edip Batı'da yer alan Foça kasabasına giderler. İlk başlarda gittikleri kasabada da çeşitli önyargılarla karşılaşır. Kasabada yaşayan bazı kişiler Aziz ve Mizgin'e resmi nikâhları olmadıkları, Aziz'in özel gereksinimli birey olduğu gerekçesiyle kötü muamelede bulunurlar. Çocuklar da sürekli Aziz'in özel gereksinimli olması sebebiyle onu küçümseyen, küçük düşüren davranışlarda bulunur. Aziz ve eşi Mizgin bütün olanlara rağmen insanların önyargılarını yıkıp, hayata bütün güçleriyle tutunmaya çalışırlar. Bir gün Aziz denize düşen bir çocuğu, kendi hayatını tehlikeye atarak kurtarmaya çalışır. Bu olaydan sonra kasabada yaşayan yetişkin ve çocukların Aziz'e davranışları değişir. Artık Aziz'e karşı önyargılı davranmazlar. Eşini çok seven Aziz, onun için engellerinden kurtulma kararı alır. Bu uğurda büyük bir mücadeleye girer. Başta Mahir öğretmen ve sinemacı Bahattin olmak üzere çevresinin de yardımıyla kaslarını geliştirme, yüzme gibi fiziksel güç gerektiren aktiviteleri düzenli olarak yapmaya başlar. Ayrıca konuşma yetisinin gelişmesi için kitap okur. Bu arada da Adara Sinemasında Bahattin'in yanında çalışır. Aziz'in zamanla bir erkek çocuğu olur. Bunun üzerine Aziz engelinden kurtulmak için daha fazla mücadele eder ve beklenen müzice gerçekleşir. Aziz fiziksel gereksiniminden kurtulur.

3.4.2. Greimas'ın Eyleyenler Modeli Çerçevesinde Filmin Çözümlemesi

Şekil 5. *Mucize 2: Aşk* Filminde Yer Alan Greimas'ın Eyleyenler Modeline göre Belirlenmiş Eyleyenler

Filmin anlatısı özne olan Aziz karakteri çerçevesinden kurgulanmaktadır. Fiziksel gereksinimli birey olan Aziz, iyi niyetli, eşini çok seven, azimli, mücadele ruhuna sahip bir insandır. Engelinden dolayı konuşma yetisi de son derece zayıftır. Eşi Mizgin ile bir dağ köyünde yaşarken, köylülerin önyargıları nedeniyle eşiyile birlikte Batı'da yer alan Foça kasabasına taşınır. Burada da bazı kasabalıların önyargıları nedeniyle eşiyile beraber sıkıntılı zamanlar geçirir. Zaman zaman psikolojik travmalar yaşar. Aziz çevrenin önyargılı tutumları ve eşine duyduğu aşk nedeniyle özel gereksinimli olma durumundan kurtulmak için mücadele etme kararı alır. Filmde Aziz'in arayış içinde olduğu nesne özel gereksinimli olma durumundan kurtulmaktır. Aziz özel gereksinimli olma durumundan kurtulmak için çok güçlü bir istek duyar ve bunun için başta öğretmen Mahir, sinemacı Bahattin olmak üzere, arkadaş çevresinin de yardımıyla kaslarını geliştirmek için ağır kaldırma, yüzme gibi fiziksel güç gerektiren aktiviteleri yapar. Bu arada konuşma yetisinin gelişmesine yönelik kitap okumaya başlar. Aziz'in özel gereksinimli olma durumuyla mücadele etmesine neden olan gönderen eylemini başlatan çevrenin önyargılarıdır. Arayış sonucunda ödüllendirilen veya cezalandırılan eyleyen yani gönderilen Aziz'in kendisidir. Filmde özneye (Aziz'e) yardım eden eyleyen Aziz'in arkadaş çevresi, öğretmen Mahir, sinemacı Bahattin ve sahip olduğu mücadele ruhudur. Karşıçikan eyleyen özel gereksinimli bireylere yönelik önyargılarla dolu olan toplumsal çevredir.

3.4.3. Greimas'ın Anlatı Çözümlemesine Göre Filmin Analizi

Birinci Evre – Eyletim (Gönderme): Fiziksel gereksinimli birey olan Aziz, eşi Mizgin ile bir dağ köyünde yaşarken, köylülerin önyargıları nedeniyle eşiyile birlikte Batı'da yer alan Foça kasabasına taşınır. Burada da bazı kasabalıların önyargıları nedeniyle eşiyile beraber sıkıntılı zamanlar geçirir. Çok sevdiği eşini mutlu etmek ve insanların önyargılarından bıktığı için özel gereksinimli olma durumundan kurtulmaya karar verir. Böylece olaylar dizisi başlar.

İkinci Evre – Edinim (Yeterlilik): Bu evrede Aziz özel gereksinimli olma durumundan kurtulmak için çeşitli yeterliliklere sahip olmaktadır. Aziz denize düşen bir çocuğun hayatını, kendi hayatını tehlikeye atarak kurtarır. Bu şekilde kasabanın sevgisini kazanır. Ayrıca çocuklar bir daha kendisiyle alay etmez. Yetişkinler de Aziz'i hor gören, dışlayan davranışlardan vazgeçer. Ayrıca Aziz sinemada çalışarak sosyal ve maddi anlamda yeterlilikler kazanmaya başlar. Bunlar Aziz'i güçlü kılan edinimlerdir.

Üçüncü Evre – Edim (Gösterme): Bu evrede Aziz eylem aşamasına geçer. Aziz özel gereksinimli olma durumundan kurtulmak için arkadaşlarının da yardımıyla ağır kaldırma, yüzme gibi fiziksel aktiviteler yapar. Konuşma yetisinin gelişmesi için kitap okumaya başlar. Sinema, toplu yemek gibi çeşitli sosyal ortamlarda yer alır. Sonunda da özel gereksinimli olma durumundan bütünüyle kurtulur. Artık herhangi bir fiziksel engeli olmayacağı gibi konuşma yetisi de tamamen düzelir. Akıcı bir şekilde konuşan Aziz şiir okur, eşine sözel komplimanlarda bulunur. Engelinden kurtularak eşinin de daha fazla sevgisini kazanır.

Dördüncü Evre – Yaptırım (Teyit etme): Öznenin arayışı neticesinden ödüllendirildiği ya da cezalandırıldığı aşama olan çözüm aşamasında, Aziz toplumsal çevresi tarafından kötü muamele görür. Çocuklar tarafından sürekli kendisiyle alay edilir. Zaman zaman psikolojik travmalar yaşar. Fakat özel gereksinimli olma durumundan kurtulmak düşüncesinden asla vazgeçmez. Bunun için sürekli mücadele eder. Filmin sonunda da beklenen mucize olur ve nihayetinde özel gereksinimli olma durumundan kurtulur ve toplumsal çevresinin saygısını kazanır.

Sonuç ve Değerlendirme

Greimas'ın Eyleyenler Modeli ve anlatı çözümlemesi bağlamında incelenen dört filmin anlatım evrelerinin öznelere yaşam tarzları, dünya görüşü, ortam ve şartlar, konuya yaklaşım açılarından

farklılıklar içerdiği görülmüştür. Buna karşın verilen mesajlar açısından benzerlikler olduğu anlaşılmaktadır.

İncelenen filmlerin ilk evresi olan eyletim evresinde gönderen eyleyenlerinin neredeyse tamamının olumsuz olay, olgu ve kötü niyetli kişilerden oluştuğu görülmektedir. Toplumsal çevre (*Sibel*), bozuk ve kaotik düzen (*Şuursuz Aşk*), Yarbay Aydın (*7. Koğuştaki Mucize*), önyargılar (*Mucize 2: Aşk*) şeklinde ortaya çıkan gönderen eyleyenleri öznelere çeşitli arayış nesnelere yönelmektedir. İlgili filmlerde öznelere arayış içinde olduğu nesne (öznenin ulaşmayı istediği şey) kendini kanıtama (*Sibel*), aşk (*Şuursuz Aşk*), Ova'ya (kızına) kavuşmak (*7. Koğuştaki Mucize*), özel gereksinimli olma durumundan kurtulmak (*Mucize 2: Aşk*) şeklindedir. Öznelere arayış nesnelere mücadele, fedakârlık gerektiren durumlardır. Öznenin mücadele etmesini gerektiren arzu nesnelere toplumsal ve kültürel anlamda değerli ve anlamlı olgulardır. Bu bağlamda filmlerde özel gereksinimli bireylerin arayışlarının değerli ve anlamlı olduğu mesajı verilmektedir.

Arayış nesnelere kimi filmlerde kendini kanıtama (*Sibel*) ve özel gereksinimli olma durumundan kurtulma (*Mucize 2: Aşk*) şeklinde olması özel gereksinimli bireylerin içinde yer aldığı toplumsal çevrede mevcut önyargıların bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda özel gereksinimli bireylere psikolojik ve sosyal açıdan büyük zararları olan önyargılar onları arzu nesnelere yönlendiren kamçılayıcı bir unsur olarak ön plana çıkmaktadır. Bu durum özel gereksinimli bireylere yönelik önyargıların olumlanmasından ziyade bir zorluğu merdiven gibi kullanıp amacına ulaşmaya çalışan ve nihayetinde de ulaşan özel gereksinimli bireylerin azim ve kararlılığını ortaya koyması açısından önemlidir. Bu bağlamda gönderen anlamında filmlerde özel gereksinimli bireylerin azim ve kararlılığını ortaya koymaya yönelik olumlu mesajlar verilmektedir.

İkinci evrede öznelere arzu nesnelere erişmek için sahip olmaları gereken edinimleri elde etmektedirler. Arzu nesnesine göre elde edilmesi gereken edinimler farklılıklar göstermektedir. Filminde kurdu avlayıp kendini kanıtlamak isteyen *Sibel* her gün düzenli olarak ormanda elinde silah saatlerce dolaşmakta, ormanın ıssız bölgelerine girerek iz sürmektedir. Ayrıca babasıyla beraber silah talimleri yapmakta, nişancılıkta kendisini geliştirmeye çalışmaktadır. Bu arada Ali'ye âşık olan *Sibel* öz bakımına özen göstermeye, toplumsal etkinliklere katılmaya çalışmaktadır. *Şuursuz Aşk* filminde Yusuf Menekşe'nin aşkına ulaşmak için elinden geleni yapar. Okuma yazma öğrenmeye, çekingen yapısını yenmeye başlar. Ayrıca çevresiyle arkadaşlık kurar, çevresinde sevmeye başlar. Menekşe'nin aşkına engel olmaya çalışan hastane çalışanlarına karşı koyar. *7. Koğuştaki Mucize* filminde Memo hapiste Askorozlu adlı mahkûmun hayatını kurtarır. Bunun üzerine kendisiyle ve diğer mahkûmlarla yakın arkadaşlık kurar. Askorozlu kendini Memo'ya borçlu hisseder. Memo Askorozlu'nun desteğini alır. Memo'nun çevresi onun suçsuz olduğuna inanarak adaletin tecelli etmesi için gayret eder. Ayrıca kızına kavuşmak için Memo'ya yardım ederler. Bunlar Memo'yu güçlü kılan edinimleridir. *Mucize 2: Aşk* filminde Aziz'in denize düşen bir çocuğun hayatını kurtarması ve bu şekilde kasabanın sevgisini kazanması onu güçlü kılan edinimlidir. Ayrıca sinemada çalışması, sosyal ortamlara girmesi kendisini güçlü kılan diğer edinimleridir.

Üçüncü aşama olan edim evresinde gerekli yeterlilikleri kazanan öznelere eylemi gerçekleştirme aşamasına geçmektedirler. Bu evrede, *Sibel* filminde kendini kanıtlamak isteyen özne (*Sibel*) kurdu peşinde ormanda her gün saatlerce dolaşır. Kurdu bulamayı hayal kırıklığına uğratan *Sibel*, kendisini hor gören, dışlayan köylülere karşı olduğu haliyle, engeliyle, başı dik, kendinden emin şekilde dolaşmaya başlar. Ayrıca kendi kardeşine de sahip çıkarak ona da örnek olur. *Şuursuz Aşk* filminde Yusuf, Menekşe'nin aşkı için kötü niyetli hastane çalışanlarına baş eğmez,

onlarla mücadele eder. Okuma ve yazma öğrenmeye çalışarak duygularını Menekşe'ye yazı diliyle ifade etmeye çalışır. Ayrıca hastane arkadaşlarına kendini sevdirek onların desteğini alır. *7. Koğuştaki Mucize* filminde Memo hapishane arkadaşlarının desteğini alarak kızını zor koşullar altında da olsa görmeyi başarır. İdamdan, masum olduğuna inanan hapishane arkadaşı Yusuf'un fedakârlığı sayesinde kurtularak kızına kavuşur. *Mucize 2: Aşk* filminde özne olan Aziz özel gereksinimli olma durumundan kurtulmak için arkadaşlarının da yardımıyla ağır kaldırma, yüzme gibi fiziksel aktiviteler yapar. Konuşma yetisinin gelişmesi için kitap okumaya başlar. Sinema, toplu yemek gibi çeşitli sosyal ortamlarda yer alır. Sonunda da özel gereksinimli olma durumundan bütünüyle kurtulur. İncelenen filmlerin eylem aşamasında öznelerin büyük özveri gösterdiği, mücadele ettiği, azim ve irade ortaya koyarak arzu nesnelere odaklandığı görülmektedir. Bu durum filmleri izleyen özel gereksinimli bireylere bir motivasyon kaynağı olabileceği gibi özel gereksinimli bireylerin gerekli azim, irade ve kararlılıkla hedefe odaklanmaları durumunda başarılı olabilecekleri konusunda önemli bir mesaj vermektedir.

Aynı zamanda incelenen filmlerin tamamında özne olan özel gereksinimli bireylerin iyi niyetli, duygusal, mücadeleci, azimli, engelleri aşma kararlılığında, kendini geliştiren, dönüştüren bireyler olarak anlatıldığı dikkat çekmektedir. Bu durum da filmi izleyen özel gereksinimli bireylerin motive olması yönünden olumludur. Ayrıca özel gereksinimli bireylerin damgalanması, ötekileştirilmesiyle mücadele açısından da son derece önemli bir mesaj niteliğindedir. Bir başka dikkat çeken mesaj ise özel gereksinimli bireylerin çevresi veya içinde bulunduğu, ortam ve koşullar bağlamında haksızlığa uğradığı veya uğrayabileceği yönündedir. Zira incelenen *Şuursuz Aşk* ve *7. Koğuştaki Mucize* filmlerinde öznelerin içinde bulunulan durum ve koşullar nedeniyle haksızlığa uğradıkları şeklindedir. Bu durum özellikle zihinsel gereksinimi olan bireylerin kendilerini ifade edebilme yeteneklerinin sınırlı olduğuna dikkat çekerek bu konuda ailelerin ve toplumun bilinçli olması gerekliliğine vurgu yapılmaktadır.

Filmin son evresi olan yaptırım evresinde özneler gönderen tarafından veya kötü niyetli kişiler tarafından çeşitli şekillerde cezalandırılır. Filmlerde öznelerin gönderen tarafından veya içinde bulunduğu toplumsal çevrede kötü niyetli kişiler tarafından çeşitli işkence, aşağılanma, hor görülme şeklinde kötü muamelelere, fiziksel ve psikolojik istismara maruz kaldığına yer verilmiştir. Öznelerin dışında diğer özel gereksinimli karakterlerin de benzer şekilde cinsel, psikolojik, fiziksel istismara maruz kaldığı görülmektedir. Toplumsal gerçekliğe yakın bir perspektif sergileyen sinemada bu tür anlatıların yer alması özel gereksinimli bireylerin içinde bulunduğu ortamda kötü niyetli kişiler tarafından fiziksel, cinsel, psikolojik istismarlara uğradığı/uğrayabileceği mesajı verilmektedir. Filmlerde özellikle öznelerin arzu nesnesine ulaşma arayışında ve öncesinden çevresinde veya içinde bulunduğu ortamlarda önyargılı kişiler tarafından aşağılandığı, yok sayıldığı, ötekileştirildiği, damgalandığı görülmektedir. Bu durum özel gereksinimli bireylerin sosyal gerçeklikle de örtüşen önemli bir sorununu yansıtmaktadır.

İncelenen filmlerde gönderilen, yani arzu nesnesine ulaşan ve özneye (başkahraman) arayışının sonunda ceza veya ödül veren eyleyenlerin yine öznelerin kendileri olduğu görülmüştür. Filmlerde öznelere yardımeden konumunda olan eyleyenlerin genellikle onların çevresinden kişiler olduğu dikkat çekmektedir. Bu kişiler kimi zaman bir öğretmen kimi zaman bir arkadaş kimi zaman da içinde bulunulan ortamda yer alan iyi niyetli, önyargısız kişilerdir. Aynı zamanda yardımeden konumunda aşk, mücadele ruhu gibi bireyi motive eden olguların da ön planda olduğu görülmektedir. Filmlerde öznelere karşı çıkan olarak ise kız kardeş gibi yakın kişiler, içinde yaşadıkları toplumsal çevre, bozuk ve kaotik düzen, içinde yer aldığı ortamdaki kötü niyetli kişiler şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Hemen her toplumda çeşitli engeli olan bireylere rastlamak mümkündür. Özel gereksinimli bireylerin sorunları, ihtiyaçları olduğu dikkate alındığında onlara yönelik çeşitli düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bunun için de özel gereksinimli bireylerin sesini duyurabilmeleri, onlara ses olabilecek mecralarda temsil edilebilmeleri son derece önemlidir. Bu mecraların en etkililerinden birisi de sinemadır. Zira sinema geniş kitlelere hitap edebilme özelliğine sahiptir. Sıklıkla da vurgulandığı gibi gerçekliğe yakın bir perspektif sunmaktadır. Zira sinema konusunu büyük oranda toplumsal gerçeklikten alır. Bilim kurgu filmlerinin konusu dahi toplumda konuşulan, tartışılan konulardan oluşmaktadır. Bu nedenle sinemada özel gereksinimli bireylerin yaşam öykülerine, sorunlarına, ihtiyaçlarına, yaşadığı zorluklara yer verilmesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca özel gereksinimli bireylerle ilgili akademik anlamda sinema ve diğer kitle iletişim araçları bağlamında çalışmalar yapılarak hem sinemada özel gereksinimli bireylerin daha kaliteli bir şekilde yer alabilmesi özendirilmeli hem de özel gereksinimli bireylere yönelik toplumsal alanda bir hassasiyet oluşturulmalıdır.

Kaynakça / References

- Bulut, S., & Karaman, H. B. (2018). Engelli bireylerin cinsel, fiziksel ve duygusal istismarı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 19(2), 277-301.
- Burcu, E. (2011). Türkiye'deki engelli bireylere ilişkin kültürel tanımlamalar: Ankara örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(1), 37-54.
- Chan, M. & Zoellick, R. B. (2011). Dünya engellilik raporu sunuş yazısı. <https://static.ohu.edu.tr/uniweb/media/portallar/engelsizuniversite/duyurular/1345/diwnu3i5.pdf>
- Engelsiz Yaşam Derneği (EyDer). (t.y.). Sayılarla dünyada ve Türkiye’de engellilik. <https://ey-der.com/ana-sayfa/turkiye-ve-dunyada-engelliler/>
- Esatbeyoğlu, F., & Karahan, B. G. (2014). Engelli bireylerin fiziksel aktiviteye katılımlarının önündeki engeller. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 43-55.
<https://doi.org/10.17644/sbd.171307>
- Garland-Thomson, R. (2017). Becoming disabled. In *beginning with disability* (pp. 15-19). Routledge.
- Gezgin, T. & Yılmaz, C. (2022). Türk sinemasında engellilik temsili üzerine bir değerlendirme. *Sosyoloji Notları*, 6(2), 78-99.
- Güloğlu, F. K. & Karasu, B. (2023). Türk sinemasında engelli kadın temsili sosyal hizmet bakış açısıyla incelenmesi. *Selçuk İletişim*, 16(1), 1-33.
- Günay, V. (2004). Fransız göstergebiliminde yeni açılımlar. *Dilbilim Dergisi*, (12), 1-12.
- Güneş, A. (2013). Halit Ziya Uşaklıgil’in Mai ve Siyah adlı romanın göstergebilimsel çözümlemesi. *Akdeniz İletişim*, 9, 9-31.
- Güngör, A. C. (2022). *Filmde anlatı yapısı*. İstanbul: Gamze Yayıncılık.
- IIENSTITÜ (2021). Toplumsal yapı ve sinema. <https://www.iienstitu.com/blog/toplumsal-yapi-ve-sinema>
- Karaca, Z. E. & Nam, D. (2021). Kronik bir sosyal sorun: Engellilere yönelik ayrımcılık. *Bilgi*, 23(1), 167-194.
- Kıran, A. (1990). Dilbilim-göstergebilim ilişkileri. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 1, 51-62.
- Özdemir, S. (2017). Engelli bireylerin mânevî rehabilitelerinde iletişimin önemi, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (38), 137- 159.
- Özkar, M. (2020). Türk sinemasında engelli bireyin temsili: “Tamam mıyız?” ve “Benim Dünyam” filmleri örneğinde bir değerlendirme. *Kurgu*, 28(1), 159-168.
- Öztabak, M. Ü. (2017). Engelli bireylerin yaşamdan beklentilerinin incelenmesi. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (9), 355-375.
- Paftalı, E. (2013). Yakın dönem (1996-2013) Türk sinemasında engellilerin temsili. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı.
- Rifat, M. (2014). *Göstergebilimin ABC’si*. İstanbul: Say Yayınları.
- Serdaroğlu, F. (2016). Sinema neden sanattır? Sinemayı sanat olarak ele alan bir araştırma ne tür bir yaklaşım benimsemelidir? *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 24(2), 113-125.

Kaymak, A. (2025). Özel gereksinimli bireylerin Türk filmlerinde anlatımına yönelik bir inceleme: *Sibel, Şuursuz Aşk, 7. Koğuştaki Mucize, Mucize 2 Aşk* filmleri örneği. *Türkiye Film Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 43-60
<https://doi.org/10.59280/film.1564379>

- Şahin, S. (2014). *Göstergebilim ve tarihsel gelişimi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, Y. & Aslantürk, O. (2023). 7. Koğuştaki mucize: Siyaset ve engellilik üzerinden değerlendirmeler. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (40), 113-130.
- Şişman, Y. (2012). Özürlülük alanında kullanılan kavramlar üzerine genel bir değerlendirme. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 7 (28), 69-85.
- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2021). Engelli ve yaşlı istatistik bülteni Temmuz-2021.
https://www.aile.gov.tr/media/88684/eyhgm_istatistik_bulteni_temmuz2021.pdf
- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2022). Engelli ve yaşlı istatistik bülteni Ocak'22.
https://www.aile.gov.tr/media/98625/eyhgm_istatistik_bulteni_ocak_2022.pdf.
- Tınaz, P. (2017). Türk sinemasında engelli bireylerin temsili. (Doktora Tezi). T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo TV Sinema Anabilim Dalı.
- Türkiye Engelliler Vakfı. (2023). Engellilerin karşılaştığı problemler ve çözüm önerileri.
<https://www.turev.org.tr/engellilerin-karsilastigi-problemler-ve-cozum-onerileri/>
- Uçan, H. (2015). *Yazınsal eleştiri ve göstergebilim*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Unit, P. M. S. S. (2005). *Improving the life chances of disabled people*. London: Cabinet Office, 74.
- Yenipazarlı, A. Çondur, F. & Cömertler, N. (2020). Engelli bireylerin kamu hizmetlerinden memnuniyeti: Nazilli ilçesi örneği. *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 77-93.